

Tați iubitori, copii prosperi: oportunități de replicare pe scară largă a abordărilor transformatoare de gen

- ▷ Devenind tați pentru prima dată, bărbații adesea devin deschiși pentru adoptarea de noi comportamente și idei.
- ▷ Programele de implicare a taților pot ameliora rezultatele copiilor și reduce violența domestică.
- ▷ Inițiativa REAL Fathers și Programul P și-au dovedit eficiența la scară largă.

Helena Duch

*Programme Officer
Prevent Child Sexual
Abuse
Fundatia Oak, Geneva,
Elveția*

Părinții care așteaptă nașterea primului copil sunt într-o perioadă de tranziție – entuziaști, dar și îngrijorați. Acesta poate fi un „moment de învățare”. Pentru bărbați, poate fi un moment de răscruce, când sunt în mod special deschiși către învățarea de noi comportamente și idei despre ce înseamnă să fii tată și, mai general, ce înseamnă să fii bărbat. Totuși, cele mai multe programe pentru părinți implică doar mamele, întărind norma socială care le atribuie femeilor îngrijirea copiilor.

Kate Doyle

*Senior Research and
Program Officer
Promundo-US,
Washington DC, SUA*

Dovezile din două programe – Inițiativa Taților Responsabili, Implicați și Afecțuoși din Uganda (REAL – Responsible, Engaged and Loving Fathers Initiative) și Programul P din Rwanda și alte țări – demonstrează diferența enormă produsă de implicarea taților în îngrijirea copiilor. Experiența sugerează că aceste intervenții pot fi replicate cu succes și pot fi diseminate la scară largă în mod sustenabil prin integrarea în programe pentru copilăria timpurie și alte programe ce vizează dezvoltarea.

Anjalee Kohli

*Senior Research Officer/
Technical Director
Passages,
Institutul pentru Sănătate
Reproductivă,
Universitatea Georgetown,
Washington DC, SUA*

Programul P și REAL Fathers utilizează amândouă o abordare de transformare de gen, recunoscând faptul că ceea ce se crede despre gen poate influența viața de familie în mod profund. De exemplu, noțiunile dominante de masculinitate îi pot face pe bărbați să exercite control asupra femeilor și să-și disciplineze copiii cu severitate (Heilman și Barker, 2018). Cele două programe sfidează aceste noțiuni, cu scopul explicit de a schimba dinamica inechitabilă de putere. Acestea construiesc pe baza normelor culturale pozitive care încurajează familiile și relațiile afectuoase și re poziționează rolul bărbaților ca tați iubitori, susținători și parteneri egali.

Ruti G. Levto

*Director de cercetare,
evaluare și învățare
Promundo-US
Washington DC, SUA*

Implicarea pozitivă a taților în îngrijire se asociază cu bunăstarea socială și emoțională a copiilor și cu dezvoltarea cognitivă (Lamb, 2004; Cabrera și Tamis-Lemonda, 2013). Dovezile sugerează faptul că o abordare transformatoare de gen este mai eficientă pentru prevenirea violenței decât intervențiile care nu abordează normele și comportamentele de gen (Fulu et al., 2014). Totuși, s-au implementat foarte puține programe de acest fel la o scară suficient de largă pentru a avea un impact semnificativ.

Rebecka Lundgren

*Director adjunct, Director
de cercetare
Institutul pentru Sănătatea
Reproducerii,
Universitatea Georgetown,
Washington DC, SUA*

Inițiativa REAL Fathers

REAL Fathers este o inițiativă de mentorat centrată pe tați, pilotată prima dată în nordul Ugandei, unde nivelurile ridicate de violență împotriva partenerii (IPV) și a copiilor (VAC) își au parțial originea în deceniile de conflict. REAL Fathers lucrează cu tați aflați la primul copil, ai căror copii au vârstă mică. Bărbați respectați din comunitate sunt aleși de către tați și partenerii lor și sunt pregătiți pentru a le deveni mentori taților tineri, utilizând un curriculum care promovează disciplinarea pozitivă a copiilor, îngrijirea, echitatea de gen și comunicarea.

„O abordare transformatoare de gen recunoaște faptul că ceea ce se crede despre gen poate influența viața de familie în mod profund.”

O dată pe lună timp de șase luni, tații tineri participă la sesiuni de mentorat acasă și în grup. O campanie lunară cu afișe întărește tema discutată. Intervenția se finalizează cu o sărbătoare în comunitate pentru a sprijini realizările taților și a-și exprima angajamentul de a susține noile comportamente. În 2013, REAL Fathers a fost implementat de către Salvați Copiii și evaluat de către Institutul pentru Sănătatea Reproduserii. Rezultatele unui studiu cvasi-experimental a arătat că ameliorează semnificativ creșterea pozitivă a copiilor și comunicarea dintre parteneri, reducând IPV și VAC (Ashburn et al., 2017), cu majoritatea rezultatelor susținute la un an după intervenție.

În 2015, REAL Fathers a fost extins prin integrarea într-un program pentru mijloacele de trai din nordul Ugandei și în centre de dezvoltare timpurie din Karamoja, cea mai puțin dezvoltată regiune a Ugandei. Rezultatele confirmă, pentru tații tineri, eficiența în ameliorarea abilităților de creștere a copiilor și a comunicării cu partenera, și în prevenirea IPV și VAC (Kohli et al., 2019). Proiectat pentru scară largă, acest model simplu bazat pe mentorat poate fi integrat în programe deja existente, păstrându-și eficiența. Planificarea pe scară largă prin integrare este în curs de realizare în mai multe locuri la nivel global.

Programul P al Promundo

Programul P implică bărbații atunci când sunt deschiși către adoptarea de comportamente noi de îngrijire – de la sarcina partenerelor și pe parcursul primilor ani ai copiilor lor¹. Dezvoltat inițial în America Latină de către REDMAS, Promundo și CulturaSalud, a fost adaptat în cel puțin zece țări, de la Brazilia la Sri Lanka, Portugalia și Africa de Sud, în medii atât urbane, cât și rurale (Promundo et al., 2013).

Prin exerciții de reflecție participativă și discuții, joc de rol și activități practice, bărbații și partenerii lor sunt încurajați să discute și să sfideze normele tradiționale de gen și să practice comportamente echitabile, non-violente. Programul P este unul din instrumentele programatice cheie ale campaniei MenCare Global Fatherhood (MenCare, online), platformă coordonată de Promundo, pentru a reformula dezbaterile globale despre rolul tatălui împreună cu partenerii, în peste 45 de țări.

¹ Programul P include informații și instrumente pentru personalul din sănătate și ghiduri pentru campaniile din comunitate, dar aici descriem eforturile făcute în cadrul componentei educației de grup.

Photo: Courtesy of Ojamuge Dickens/Save the Children

„Intervențiile dovedite trebuie adaptate pentru a-și menține eficiența în contexte noi și trebuie să rămână fidele valorilor centrale, elementelor esențiale și mecanismelor de inducere a schimbării.”

În Rwanda, prin colaborare cu Centrul de Resurse pentru Bărbați din Rwanda (Rwamrec) și Ministerul Sănătății, intervenția Bandebereho („model de rol”) a utilizat un curriculum adaptat după Programul P, pentru a implica tații în asigurarea sănătății mamei și copilului. Tații tineri și în devenire au fost invitați la 15 sesiuni (maximum 45 de ore), iar partenerii lor au participat la 8 sesiuni (maximum 24 de ore). Subiectele abordate includeau genul și puterea, rolul de tată, comunicarea în cuplu și luarea de decizii, IPV, îngrijirea, dezvoltarea copilului și implicarea bărbaților în sănătatea reproductivă și a mamei.

Rezultatele unui studiu randomizat controlat arată că, la aproape doi ani de la participarea în program, bărbații aveau probabilitate cu aproape 50% mai redusă decât cei din grupul de control de a utiliza violența împotriva partenerei și petreceau aproape o oră în plus pe zi făcând treburi casnice; de asemenea, atât bărbații, cât și femeile aveau probabilitate mai mică de a-și pedepsi fizic copiii (Doyle et al., 2018).

Analize suplimentare nepublicate arată că femeile și bărbații din intervenție susțineau cu probabilitate mai mică pedeapsa corporală și aveau probabilitate mai mare de a utiliza tehnici de disciplinare pozitivă, cum ar fi să îi explice copilului de ce comportamentul său era greșit. Comparativ cu grupul de control, atât bărbații, cât și femeile din grupul participant la intervenție petreceau mai mult timp învățându-i ceva pe copii, iar bărbații petreceau mai mult timp spunând povești, cântând sau jucându-se cu copiii.

Programul P a fost adaptat recent, împreună cu ONG-ul Abaad, pentru tații din Liban și Siria și cuplurile din Beirut, cu accent special pe dezvoltarea timpurie.

Lecții învățate din aplicarea la scară largă

Replicarea pe scară largă implică eforturi deliberate de a crește impactul inovațiilor eficiente pentru a le fi de folos mai multor oameni și a susține politici durabile și continuarea programelor (OMS și ExpandNet, 2009). Aceasta implică extinderea unei practici bine definite, dovedite, printr-o abordare de sistem care cuprinde în totalitate părțile interesate în adaptare și integrare (Fixsen et al., 2005).

Adaptarea este parte integrantă a succesului replicării programului pe scară largă: utilizând date din monitorizare, învățare și evaluare, pe măsură ce devin disponibile, pentru a testa premise, revizui teoria schimbării, rafina implementarea și adapta intervenția la contexte noi. După ce programele pilot și-au dovedit eficiența, REAL Fathers și Programul P au fost aduse la scară mai largă prin integrarea în platforme deja existente.

Ancorarea valorilor centrale

Programul P și REAL Fathers au abordat replicarea la scară largă cu înțelegerea faptului că intervențiile dovedite trebuie adaptate pentru a-și menține eficiența în contexte noi, și trebuie să rămână fidele valorilor centrale, elementelor esențiale și mecanismelor de schimbare. Pentru a împlini acest lucru, echipa REAL Fathers a implicat părțile interesate în pilot pentru a revizui cunoștințele și a identifica valorile centrale (cum ar fi mesajele pozitive, transformarea de gen), elementele esențiale (precum vizitele la domiciliu, întâlnirile de grup) și mecanismele de inducere a schimbării (ca mentoratul în comunitate, mărturiile publice la serbările comunității), pentru a le reține într-un context nou sau la integrarea abordării în programe noi.

Replicând și aducând Programul P la scară largă, Promundo și partenerii săi doresc și să se concentreze pe elementele cheie și mecanismele teoretizate pentru a aduce schimbarea. Deoarece teoria schimbării a Programului P se concentrează pe reflecție critică și formarea de abilități, este adaptabilă la multe contexte și platforme de programe și poate viza rezultate sau subiecte specifice. De exemplu, în timp ce Programul P original se concentra pe sănătatea mamei și a copilului, în Liban concentrarea este pe dezvoltarea timpurie, iar în Armenia (MenCare, 2015) pe prevenirea selecției prenatale a sexului. Aceasta oferă flexibilitatea de aliniere cu instituții diverse și de adresare de priorități multiple.

„Abordarea normelor sociale se află în centrul programării transformatoare de gen și poate reprezenta o provocare pentru replicarea la scară largă.”

Menținerea concentrării pe transformarea normelor sociale

Abordarea normelor sociale se află în centrul programării transformatoare de gen. Atât REAL Fathers, cât și Programul P încurajează tații și cuplurile să adopte comportamente care s-ar putea distanța de rolurile de gen învățate de ei. Implică partenerii, membrii familiei și comunitatea în afirmarea de noi valori, abilități și atitudini.

Poate fi o provocare să menții o concentrare pe transformarea de gen și la scară largă. O articulare clară a normelor implicate, adesea identificate prin cercetare formativă, și reflecție continuă împreună cu personalul și beneficiarii programului pot menține programul pe traseul său. Echipa care adaptează REAL Fathers pentru RD Congo utilizează un instrument de explorare a normelor sociale pentru a identifica atent normele legate de rezultatele dezirabile ale REAL Fathers, și rolul bătrânilor comunității, al membrilor familiei și al conducătorilor religioși în susținerea normelor existente și sprijinirea adoptării de noi comportamente și norme. Aceasta va ajuta la adaptarea abordării la nevoie.

Discuția explicită legată de normele sociale pârtoitoare de gen este centrală curriculumului Programului P la nivel global. Reflectarea asupra costului normelor rigide, învățarea și practicarea de noi abilități în îngrijire, comunicare de cuplu și luare de decizii în comun într-un mediu sigur între egali poate duce la o gamă întreagă de comportamente pozitive (Doyle et al., 2018). Mai larg, punerea în discuție a normelor sociale se află în centrul campaniei MenCare, care caută să schimbe politicile, practicile și opinia publică la nivel național și global, accentuând beneficiile egalității de gen pentru toată lumea – femei, copii și chiar bărbații înșiși – și „normalizarea” rolului bărbaților ca egali în îngrijire.

Rolul critic al părților cheie interesate

Replicarea la scară largă necesită lucrul cu parteneri care au experiență și longevitate, angajamentul de a servi o anumită populație sau regiune în timp, care vor deține programul în întregime. Pentru ambele programe, partenerii au inclus organizații guvernamentale și non-guvernamentale.

Partenerii implementării și părțile interesate de la nivel comunitar și guvernamental au fost implicați în toate aspectele adaptării și replicării la scară largă a inițiativei REAL Fathers. În Karamoja, aducerea la scară a fost condusă de o echipă de adaptare multisectorială și a inclus integrarea în programele pentru copilăria timpurie ale ONG-urilor locale, cu sprijin din partea Salvați Copiii Uganda. Personalul guvernamental de la nivelul districtului a format mentorii și a supravegheat implementarea.

Organizații din toată lumea au preluat materialele campaniei MenCare și curriculumul Programului P, adaptate la contextul și nevoile lor. În Rwanda, Promundo și Rwamrec au colaborat cu Ministerul Sănătății și autoritățile districtuale pentru a proiecta și implementa programul. Aceasta a generat sprijin și a asigurat alinierea conținutului cu prioritățile naționale. Partenerii planifică acum instituționalizarea programului prin sistemul existent de lucrători sanitari comunitari.

Concluzie

Experiențele Programului P și REAL Fathers sugerează faptul că aceste modele relativ simple pot avea un impact deosebit și pot fi incorporate cu succes în platforme deja existente – inclusiv programe pentru dezvoltarea timpurie. Planificarea pentru replicarea pe scară largă chiar din etapele de proiectare și pilotare a programelor, și clarificarea valorilor centrale, a elementelor esențiale și a mecanismelor de inducere a schimbării ale programelor au permis ca aceste modele să-și crească în mod sustenabil aria de acoperire și impactul. Ele ilustrează o cale către familii mai sănătoase, mai fericite și echitabile din punctul de vedere al genului.

Autorii mulțumesc personalului și participanților la proiect, care au făcut posibilă această muncă.

➔ **Accesați online acest articol la adresa earlychildhoodmatters.online/2019-10**

Acest articol din publicația *Early Childhood Matters* este disponibil în limba română prin intermediul unui parteneriat între Fundația Bernard van Leer și Asociația Internațională Step by Step (ISSA), în colaborare cu Asociația Centrul Step by Step pentru Educație și Dezvoltare Profesională, membră ISSA.

REFERINTE

- Ashburn, K., Kerner, B., Ojamege, D. and Lundgren, R. (2017). Evaluation of the Responsible, Engaged, and Loving (REAL) Fathers Initiative on physical child punishment and intimate partner violence in Northern Uganda. *Prevention Science* 18(7): 854-864. doi: 10.1007/s11121-016-0713-9.
- Cabrera, N. and Tamis-Lemonda, C. (eds). (2013). *Handbook of Father Involvement: Multidisciplinary perspectives* (2nd edition). New York/Hove: Taylor and Francis.
- Doyle, K., Levitov, R.G., Barker, G., Bastian, G.G., Bingenheimer, J.B., Kazimbaya, S. et al. (2018). Gender-transformative Bandedereho couples' intervention to promote male engagement in reproductive and maternal health and violence prevention in Rwanda: Findings from a randomized controlled trial. *PLoS ONE* 13(4): e0192756. Disponibil la: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0192756> (accesat martie 2019).
- Fixsen, D.L., Naoom, S.F., Blase, K.A., Friedman, R.M. and Wallace, F. (2005). *Implementation Research: A Synthesis of the Literature*. Tampa, FL: University of South Florida, Louis de la Parte Florida Mental Health Institute and National Implementation Research Network.
- Fulu, E., Kerr-Wilson, A. and Lang, J. (2014). *Effectiveness of Interventions to Prevent Violence against Women and Girls: A summary of the evidence*. Disponibil la: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/57a089f6ed915d622c0004a5/What_Works_Inception_Report_June_2014_AnnexG_Summary_Prevention_interventions_Final.pdf (accesat martie 2019).
- Heilman, B. and Barker, G. (2018). *Masculine Norms and Violence: Making the connections*. Washington DC: Promundo-US. Disponibil la: <https://promundoglobal.org/wp-content/uploads/2018/04/Masculine-Norms-and-Violence-Making-the-Connection-20180424.pdf> (accesat mai 2019).
- Lamb, M.E. (ed.). (2004). *The Role of the Father in Child Development*, Hoboken, NJ: Wiley.
- Kohli, A., Spindler, E., Fultz, H., Lundgren, R., Okello, F. and Arono, R. (2019). REAL Fathers Scale Up and Adaptation Process: Endline Report. Washington DC: Institute for Reproductive Health, Georgetown University, and Save the Children for the US Agency for International Development.
- MenCare. (Online). Disponibil la: <https://men-care.org/about-mencare/> (accesat martie 2019).
- MenCare. (2015, online). Caring for equality: ending prenatal sex selection in Armenia. Disponibil la: <https://men-care.org/2015/03/23/caring-for-equality-ending-prenatal-sexselection-in-armenia-2/> (accesat martie 2019).
- Promundo, CulturaSalud and REDMAS. (2013). *Program P: A Manual for Engaging Men in Fatherhood, Caregiving, Maternal and Child Health*. Rio de Janeiro, Brazil and Washington D.C: Promundo. Disponibil la: <https://men-care.org/wp-content/uploads/sites/3/2015/05/Program-P-English-web.pdf> (accesat martie 2019).
- World Health Organization and ExpandNet. (2009). *Practical Guidance for Scaling up Health Service Innovations*. Geneva: WHO.